

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt VII. Innocent. III. R. Archipresbytero, & Magistro Scholarum, & P. de
Vico, Canonico sancti Astregisili (a) Bituricensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

quisito Capitulo. Nec obstat secunda difficultas, pro cuius solutione discrimen est constituendum inter consuetudinem rationabilem, legitimeque præscriptam; & inter injustam, nec rite præscriptam. Prima observanda est, secunda verò improbat, ex dicto cap. 1. junctis ibi adductis: unde cum in præsentibus supponatur, consuetudinem esse rationabilem, legitimeque præscriptam; ideo docetur eam esse observandam.

Superiori assertioni obstat textus in cap. ex litteris 7. de iurisdictione in illis verbis: Postmodum Abbas a prælati monasterium præsentavit eidem. Ex quibus aperte deducitur, Abbatem clericum ad Ecclesiam præsentasse absque consensu Capituli: igitur quia Prælati per se, etiam irrequisito Capitulo clericum præsentare potest. Agnovit difficultatem Lambertinus de iurisdictione lib. 2. p. 1. quest. 2. art. 12. num. 2. § 3. qui affirmat verba illa non esse Pontificis de cidentis, sed partis allegantis. Verum facilius responderi potest afferendum, præsentationem factam sine assensu Capituli, nullam esse; atamen dum aliud non constat, præsumi in præsentationibus Prælatorum, quod fiunt de collegiorum suorum assensu; unde etiam dicitur in dicto cap. ex litteris, simpliciter Abbatem præsentasse, hoc tamen præsumptione juris sic intelligi oportet; quod erudite observavit Sanchez lib. 7. moral. cap. 14. num. 7. & ex eo Barbosa hic.

Difficilis etiam redditur Innocentii III. decisio relata in cap. edoceri 21. de rescriptis; ubi assertur, quod si in causa, vel litigio, quod pertinet ad Abbatem, & conventum simul, quis litteras impetret adversus Abbates, nullam habita mentione de suis conventibus, tenentur Abbates ipsis querelantibus respondere. Verba Innocentii sunt sequentia: Ita ut non possint dicti Abbates, per se tueri appellationem. quominus respondere. Ex quibus deducitur difficultas, quod, ut constat ex Coelestini nostri decisione, quam exponimus, quando est actus communitatis, non valet Abbas per se ad beneficium præsentare, aliumve actum exercere; ita similiter

cum lis esset decernenda per Abbatem, & monachos, non posset Abbas per se solum, irrequisito conventu, convenire: quod si verum esset, falsa videretur Innocentii decisio in dicto cap. edoceri. Verum si animadvertamus, verba relata in d. cap. edoceri, illam rationem decisionis Pontifex reddit in illis verbis: Cum ex officio suo teneantur congregationum suarum negotia procurare. Quibus non significatur aliud observari in lite, ac in præsentatione, quia liti ex officio Abbas tenetur providere, cap. 2. de donat. cap. cum nobis, de elect. cap. u cui, eod. tit. in 6. l. ult. ff. quod cuiusque univers. Sed in contrarium illud est, quod scriptum legitur in cap. 1. de procurat. ubi assertur, Presbyteros, & Diaconos ad litem peragendam coram Romano Pontifice Gregorio Magno, propterea Episcopi litteras attulisse, & tamen ipsos cum huiusmodi litteris admissos non esse, nisi cum subscriptione Capituli. Certum est quod si solus Abbas per se posset litigare sine Capitulo, falsissimum esset quod Pontifex affirmat in dicto cap. edoceri, sic intellecto à Panormitano; quasi subscriptio Presbyterorum, & Diaconorum in dicto cap. 1. requiratur, non quasi procuratorem constituentium, sed quasi testium. Constat enim capitulares esse legitimos testes in causis sui Capituli, cap. veniens, et. 2. de testibus. Nec obstat textus in dicto cap. 1. quia debet intelligi de causis arduis, in quibus non sufficit generale mandatum quod habet Prælati; requiritur verò speciale, cap. qui ad agendum, de procurat. in 6. cap. final. eod. lib. Quibus solutionibus tanquam parvi momenti ommissis, quidam Antecessor noster differentiam constituebat inter negotia, quæ tractantur in Capitulo, & quæ extra Capitulum: de illis intelligebat textum in dicto cap. 1. ut requiratur Capituli auctoritas; de istis verò minimè: quæ omnes solutiones commentitiæ videntur; ideoque magis placet dicere, in poenam Prælati, qui alios ad agendum cum epistolis miserat, & postea revocaverat, dicens facta per primos procuratores esse nulla, postea ipsorum litteris fidem non adhibuisse Gregorium Magnum, ut constat ex eodem textu.

CAPVT VII.

Innocent. III. R. Archipresbytero, & Magistro Scholarum, & P. de Vico, Canonico sancti Astregisli (a) Bituricensis.

Cum Apostolica Sedes, cui (licet immeriti) præsidemus, universis per orbem Ecclesiis non humanâ, sed divinâ sit institutione prælata, iustum est, & conveniens, ut ad eam tanquam ad magistram, & matrem super diversis juris antiqui referantur dubiæ quæstiones, ut quæ jura constituit, eadem quoque jura distinguat, ne quæ diversa cernuntur, videantur adversa. Sanè (sicut ex litteris vestris accepimus) cum ex una parte Capitulum sancti (b) Stephani, & Capitulum de (c) Salis; & ex altera Monachi de (d) Pratea super decima quadam, quam à monachis ipsis petebant, in vestrum compromississent arbitrium, & vos partibus convocatis cognosceretis de causa: Monachi proponebant ordinationem ipsius decimæ sibi à quodam milite factam, & venerabilis fratris nostri N. Bituricen. Archiepiscopi, diocesani ejus accedente consensu confirmatam fuisse: seque auctoritate (e) Hieronymi munitos existere, qui scribens ad Damasum ait: Si aliquando fuerint

à laicis malè detenta, quæ divini juris esse noscuntur, & in usum transferint monachorum, Episcopo tamen loci illius præbente consensum, constabuat eis omnia perpetuâ firmitate subnixâ. Econtrario pars allegabat adversâ, consensum Episcopi sine Cleri consensu minùs sufficere, auctoritate Leonis Papæ dicentis: Ne quis Episcopus de rebus Ecclesiæ quicquam donare, vel commutare, vel vendere audeat, nisi fortè aliquid horum faciat, ut meliora prospiciat, & cum totius Cleri consensu, atque tractatu id eligat, quod non sit dubium Ecclesiæ profuturum, Quia verò super his auctoritatibus dubitantes Sedem Apostolicam consulere voluistis, humiliter inquirentes, utrum quando decima possidetur à laico, si conferatur Ecclesiæ, ad confirmandam donationem consensus Episcopi sine Cleri consensu sufficiat, nos devotioni vestræ taliter respondemus, quod monendus est qui decimam detinet, ut eam restituat Ecclesiæ, ad quam spectat. Quod si forsan induci nequiverit, & eam cum diocæsani consensu alteri Ecclesiæ assignarit, præfertim religioso conventui, constabit ipsa donatio perpetuâ firmitate subnixâ. Auctoritates enim præmissæ, licet diversæ, (f) non sunt tamen adversæ, cum aliud sit alienare quod ab Ecclesiâ possidetur; & aliud quod detinetur à laico, ad usum ecclesiasticum revocare. In alienatione verò, juxta (g) Leonis Papæ decretum, consensus Episcopi sine Cleri consensu non sufficit. In revocatione autem [juxta responsum Hieronymi] sufficit consensus Episcopi, cum per utrumque utilitati ecclesiasticæ consulatur. Nam & in (h) Lateranen. Concilio est inhibitum, ne quælibet religiofa persona Ecclesias, & decimas de manibus laicorum, sine consensu Episcoporum recipiat: per quod rectè datur intelligi, quod sufficit consensus Episcopi, ut licitum sit Ecclesiæ decimam de manu recipere laicali. Datum Romæ, &c. Non. Julii, Pont. nostri anno (i) primo.

NOTÆ.

1. (a) **Bituricensi.** Ita etiam legitur in cap. 1. sub titulo de his, quæ conceduntur sine consensu Capituli, in 3. collect. & in ipsis epistolis Innocentii III. editis à Sirleto, fol. 142. Et licet Glossa marginalis pro Archipresbytero, legat Archiepiscopo, audienda non est; nam temporibus Innocentii III. Bituricenses Præsules fuerunt Guillelmus, & Gerardus, non autem R. ut hic legitur: quare retinenda est lectio Archipresbyteri, ut hic habetur. De Bituricensi Ecclesiâ plura adduxi in cap. final. de majorit. & obed.
- (b) **Capitulum sancti Stephani.** Ipsius videlicet Ecclesiæ Cathedralis, quæ est Protomartyri Stephano dicata.
2. (c) **Ex Capitulum de Salis.** Id est, D. Mariæ de Salis, quæ est Ecclesiâ Collegiata in ipsa urbe Bituricensi, ut refert Chenu in serie Præsulum ipsius Ecclesiæ.
3. (d) **De Pratea.** Pratea est monasterium Ordinis Cisterciensis, in diocesi Bituricensi, sex leucis distans ab Avarico; cujus monasterii meminit Robertus Claudius in catal. monasteriorum Gallia, per hæc verba: Pratea Ordinis Cisterciensis,

diocesis Bituricensis, fundatum anno 1145. quarto idus Novembris. Et ex eo idem referunt illustrissimus Manrique tom. 2. annal. Cisterciens. anno 1145, cap. 1. fol. 21. num. 8. Fratres Sarmatani tom. 4. Gallia Christiane fol. 756. Eius monasterii Abbatiæ unita fuit alia Abbatiâ de Bocardagoberti, ut referunt Frat. Sarmat. ubi proxime.

(e) **Dei Hieronymi.** Relati in cap. final. 16. quæst. 1.

(f) **Diversa non sunt.** Separant enim sæpe sæpius juris Auctores adversas sententias à diversis, l. 3. ff. ut legat. nomine.

(g) **Leonis Papa.** In cap. sine exceptione, 12. quæstion 2. cujus integra extat tom. 1. Bullarii, fol. 13.

(h) **Lateranen. Concilio.** Relato in cap. prohibemus, de decimis, ubi textum hunc exponemus.

(i) **Anno primo.** Qui fuit Christi 1199. Post hæc verba, tam in tertia, quam in sexta collectione leguntur illa: *Hæc autem de his decimis intelligimus, quæ perpetuò sunt in feudum concessa.* Sed in ipsa epistola edita à Sirleto non reperiuntur, & rectè, ut dicemus in dicto cap. prohibemus, & in cap. 2. de donat.

CAPVT VIII.

Idem (a) Metensi Archid.

TUa nuper. *Et infra:* Adjecisti etiam, utrum Episcopo, vel electo; cum solo Archid. præter assensum majoris Ecclesiæ, cum ab ipsa eligatur (b) Episcopus; & Archidiaconus assumatur de ipsa, Cœnobiis, vel Ecclesiis conventualibus, ad quas jus pertinet patronatus, liceat conferre perpetuò vacantes Ecclesias (c) baptismales, *Et infra:* Alterius etiam quæstionis solutio ex epistola Leonis Papæ colligitur evidenter, in qua legitur: Ne quis Episcopus de rebus Ecclesiæ quicquam donare